

TÖRTÉNELMI ÉVFORDULÓ

Románia jelenkori történetét meghatározó tényezők között egyik legfontosabb helyet foglalják el az 1944. augusztus 23-i események. Az ezen a napon kezdődött társadalmi és nemzeti felszabadító forradalom véget vetett Románia részvételének a hitlerista háborúban, és azt eredményezte, hogy az egész román hadsereg átálljon a fasiszta Németország elleni frontra az ország egész területének felszabadításáért, a fasizmus teljes leveréséért és a végső győzelem kivívásáért. Ez a forradalom, a román nép öntudatának és érettségének magasrendű kifejezője, egy teljesen új korszakot nyitott meg az ország és a nemzet történetében, lehetővé téve a nép társadalmi és nemzeti igazságosságra irányuló eszméinek következetes valórávását, a szocialista fejlődés korszakának megnyitását.

A nagy történelmi esemény jelentőségét méltatva, Nicolae Ceaușescu, köztársaságunk elnöke hangsúlyozta, hogy „az antifasiszta és antiimperialista társadalmi és nemzeti felszabadító forradalom megnyitotta a demokratikus forradalom, a szocialista forradalom megvalósításának, a szocializmus építésére való áttérésnek az útját, biztosította a nagy forradalmi átalakulásokhoz szükséges feltételeket.“

A társadalmi és nemzeti felszabadító forradalom győzelme óta eltelt 44 esztendő alatt Románia megvalósításokban gazdag eredményeket ért el a szocialista társadalmi rendszer építésének útján. Viszonylag rövid idő alatt mélyreható változások következtek be a gazdasági és társadalmi élet minden területén. Végérvényesen felszámolást nyert a kizsákmányolás és az elnyomás, a társadalmi és nemzeti egyenlőtlenségek az ország valamennyi állampolgára számára. Románia az elmaradott agrárországból ipari-mezőgazdasági országgá fejlődött, amely a jelenkori tudomány és technika legújabb vívmányai alapján kiépített sokoldalú, korszerű iparral, lendületesen fejlődő mezőgazdasággal és virágzó kultúrával rendelkezik és egyre jobb anyagi és szellemi létfeltételeket biztosít valamennyi honpolgára számára. Ezzel párhuzamosan kiszélesedett és tökéletesedett a társadalomvezetés és a szocialista demokrácia.

A történelmi évfordulóra való emlékezés és az elért eredmények arra indítanak, hogy magasabb minőségi szinten vigyük tovább azt a forradalmi folyamatot, melyhez a 44 esztendővel ezelőtti események nyitották meg az utat.

Az évforduló ünnepén nemcsak a múltat idézzük fel, de ugyanakkor köztársasági elnökünk útmutatásai tekintetünket a munka és az élet új minőségének megvalósítására, az intenzív gazdasági-társadalmi fejlesztés teendőinek teljesítésére fordítják. A legutóbbi ötéves terv nagy erőfeszítést követel tőlünk, a közepes fejlettség stádiumának elérése, az új minőség meghonosítása újszerű hozzáállást igényel mindannyiunktól. A múlt és jelen példái, a mozgósító erejű célkitűzések arra ösztönöznek, hogy minden erőt latbavetve, odaadóan és áldozatkészen munkálkodjunk az ország sokoldalú fejlesztésén, a nép alapvető érdekeinek, Románia nemzeti függetlensége és szuverenitása állandó erősítésének szolgálatában.

Az unitárius egyház hívei, lelkeszei és vezetői teljes odaadással támogatják mindazokat a célkitűzéseket, amelyek az ország fejlődését és a nép boldogulását szolgálják. Az ország valamennyi honpolgárával együtt, hitfelfogásuk szellemében, mindent megtesznek, hogy előbbre lendítsék társadalmunkat a sokoldalú fejlődés útján, küzdjenek a békéért, hogy ezáltal tartalmasabbá, méltóbbá és szebbé tegyék mindannyiunk életét.

BALÁZS FERENC

A NYILVÁNVALÓ ISTEN*

Az Isten fogalma egy meglehetősen hosszú, s még ma sem teljesen megértett vallási fejlődés eredménye. Ma is vitatott kérdés, hogy mi tulajdonképpen a vallás lényege, s így azt is többféleképpen lehet elképzelni, hogy az Isten fogalmához az ember miképpen jutott. Valószínűnek látszik, hogy kezdeti fokon azok a „szellemi lények“, amelyekről Tylor beszél, s amelyek fogalmából fokozatosan az egy Isten képe kialakult, nem voltak mások, mint valóságos természeti tárgyak és lények, a primitív gondolkodás animizmusán keresztül felfogva. Ennyiben a róluk alkotott fogalom sem lehetett más természetű, mint bármely más, az emberi elme által alkotott fogalom. Idővel azonban kétségtelenül megváltozott a helyzet. Az Isten fogalma rendre elveszített minden kapcsolatot azokkal a tapasztalat alá kerülő tárgyakkal, lényekkel, amelyek előzőleg mintegy a testét alkották. Ha tehát történelmileg nem is, de lélektanilag az Isten fogalma a ma élő emberek számára nem megfigyelés eredménye. Az persze veszélyes eljárás volna, ha most ezzel szemben kijelentenők, hogy az istenfogalom az elképzelés eredménye. Ez esetben, hogy állításunkat alátámasszuk, nyomban meg kellene tárgyalnunk azoknak a modern iskoláknak felfogásait, amelyek az istenhit forrásául az intuiciót, a vallásos élményt, sőt általában a kijelentést teszik. Ez az eljárás túlságosan távol vinne bennünket kijelölt utunktól [...]

Az istenfogalom későbbi, egészen a mai időkig terjedő kifejlődését elsősorban szintén nem a megfigyelés, a tapasztalat, tehát a tudomány vitte végbe, hanem a vallásos szükséglet, amelynek azonban egy időben határozottan része lett az a követelmény, hogy az Isten fogalma ésszerű, magában összhangban álló és mitológiáktól megtisztult legyen.

Ezzel a filozófiai alapú, a vallás területére benyomuló kíváncsisággal azonban, főképp az istenfogalom felfogásaira gyakorolt mély hatása miatt, feltétlenül foglalkoznunk kell.

A filozófia behatolása a vallás területére legenyhébb formájában abban nyilvánult meg, hogy az istenfogalommal szemben logikai köve-

---

* Részlet Az új ember vallása c. kézirat munkájából (2. fejezet, 17–51.) Rövidített szöveg.